

**Hyvinkään-Riihimäen talousalueen
KOKO-ohjelma 2010 – 2013
(7.1.2010 tarkennettu painos)**

Diaarinumero: TEM 164:00/2008

Hyvinkään – Riihimäen talousalueen KOKO-ohjelman sisältö

1. Ohjelmaehdotuksen vastaavuus alueen kehittämisen tavoitteisiin	3
1.1 Ohjelmaehdotuksen perustelut alueen kilpailukyvyn ja tasapainoisen aluekehityksen näkökulmasta	3
1.2 Erikoistuminen, vahvuudet ja KOKO:n rooli niiden vahvistamisessa	4
1.3 Ohjelman vaikuttavuustavoitteet ja seurantajärjestelmä.....	5
2. Ohjelman toimenpidekokonaisuudet.....	6
2.1 Ohjelman toimenpidekokonaisuudet.....	7
2.2 Kärkihankekokonaisuuksien operationalisointi ja toteutus.....	10
3. KOKO:n laadinta ja toteutus.....	11
3.1 Paikallinen toiminnallisuuteen ja strategiseen yhteistyöhön perustuva toiminta-alue.....	11
3.2 Alueen toimijoiden osallistaminen valmisteluun ja sitoutuminen ohjelman toteuttamiseen ...	11
3.3 Ohjelman rooli ohjelmallisen kehittämisen kokonaisuudessa, suhde maakuntaohjelmaan ja muihin kehittämisinstrumentteihin	11
3.4 Toimijoiden edellytykset toteuttaa ohjelmaehdotuksen mukaisia teemoja.....	12
4. Vastaavuus KOKO:n toimintatapoihin sekä vaikuttavuus sukupuolten tasa-arvoon ja kestäväan kehitykseen.....	12
4.1 Ohjelman ennakoivuus ja oppivuus	12
4.2 Kumppanuus	13
4.3 Verkostoituminen.....	14
4.4 Sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen	14
4.5 Ekologisesti kestäväan kehityksen edistäminen	14
5. Ilmoittautuminen pilotoitaviin kansallisiin verkostoihin 2010 - 2013.....	14
6. Rahoitus	14

1. Ohjelmaehdotuksen vastaavuus alueen kehittämisen tavoitteisiin

Pääkaupunkiseudun välittömässä läheisyydessä sijaitseva, tasaisesti kasvava Hyvinkään-Riihimäen talousalue on voimakkaasti kehittyvä yrittämisen ja asumisen ykkösalue. Talousalueen vahvuuksia ovat sijainti Helsinki-Hämeenlinna-Tampere –kasvukäytävällä, kahden kasvavan maakunnan alueella, hyvät liikenneyhteydet sekä puhdas ja viihtyisä asuinympäristö.

Talousalueella on tehty suunnitelmallista yhteistyötä jo vuodesta 1994 ja aktiivista aluekeskusohjelmatyötä vuodesta 2002. Tammikuun 1. päivänä 2010 käynnistyvällä KOKO-ohjelmalla pyritään erityisesti kasvattamaan talousalueen kilpailukykyä ja vetovoimaa sekä parantamaan yhteenkuuluvuutta eli koheesiota.

1.1 Ohjelmaehdotuksen perustelut alueen kilpailukykyyn ja tasapainoisen aluekehityksen näkökulmasta

Talousalueen kunnat Hyvinkää, Riihimäki, Hausjärvi ja Loppi ilmaisivat 15.12.2008 työ- ja elinkeinoministeriölle tahtonsa kehittää talousalueen kilpailukykyä sekä parantaa alueen koheesiota ja vetovoimaa 1.1.2010 käynnistyvän koheesio- ja kilpailukykyohjelman avulla. Seudullinen ohjelma jakautuu talousalueen kilpailukykyä ja vetovoimaa vahvistavaan ohjelmaan sekä koheesiota parantavaan ohjelmaan.

Hyvinkään-Riihimäen talousalueella on koheesio- ja kilpailukykyohjelman valmisteluun otettu mallia työ- ja elinkeinoministeriöstä (TEM) eli kutsuttu mukaan kuntien edustajien lisäksi alueen kehittäjät, elinkeinoelämän edustajat, vaikuttajat, luottamushenkilöt sekä kolmannen sektorin edustajat. Näissä yhteisissä keskusteluissa edellä mainitut kehittämisen kärjet ovat muovautuneet talousalueen yhteiseksi tahdoksi. Lisäksi KOKO-ohjelman valmistelussa on tehty vertaisoppimista mm. Länsi-Uudenmaan, Hämeenlinnan ja Forssan aluekeskusohjelmista.

Vuoden 2010 KOKO-kärkihanke on **talousalueen yhteisen kilpailukyky- ja vetovoimastrategian luominen**. Samalla keskustellaan toimijoiden roolit. Strategian vaikutusta tuetaan maankäyttöön, asumiseen ja liikenteeseen (MAL) liittyvillä hankkeilla, kehittämällä osaamisintensiivisiä yritysaloja sekä tulevaisuuden innovatiivisia kuntapalveluja.

Hyvinkään-Riihimäen talousalueen kilpailukykyä, vetovoimaa ja koheesiota tuetaan seuraavien hankekokonaisuuksien avulla:

- maankäyttö, asuminen ja liikenne huomioiden (MAL) ilmasto-, energia- ja ympäristökysymykset
- osaamisintensiivisten yritysalojen kehittäminen
- tulevaisuuden innovatiiviset kuntapalvelut.

KOKO-ohjelman läpileikkaavina teemoina ovat tutkimus, koulutus, kestävä kehitys, ilmastonmuutos ja työvoimapolitiikka. Valitut kehittämisen kärjet vahvistavat talousalueen kilpailukykyä, vetovoimaa, koheesiota sekä olemassa olevia vahvuuksia sekä elinkeinoelämän edellytyksiä.

Seuraavassa kuviossa on kuvattu Hyvinkään-Riihimäen talousalueen koheesio- ja kilpailukykyohjelman kärkihankkeet ja ohjelmaa läpileikkaavat teemat ja ohjelman arvot (kuva 1).

Kuva 1: Hyvinkään-Riihimäen talousalueen koheesio- ja kilpailukykyohjelma

Talousalueen koheesiota eli yhteenkuuluvuutta parannetaan jatkamalla yhteistyötä aluekeskusohjelmassa keväällä 2008 määritellyillä verkoston arvoilla eli toimitaan avoimesti, kaikkia toimijoita arvostaen, keskinäistä luottamusta kasvattaen ja toisilta oppien.

1.2 Erikoistuminen, vahvuudet ja KOKO:n rooli niiden vahvistamisessa

Hyvinkään-Riihimäen talousalueen vahvuuksia pohdittiin 16.3.2009 Hämeen liiton sekä 23.3.2009 Uudenmaan liiton järjestämissä tilaisuuksissa, joissa oli mukana myös TE-keskusten ja aluekeskusohjelmien edustajat. Globaaleja vahvuuksia Hyvinkään-Riihimäen talousalueella ovat vahva nosto- ja siirto- sekä suunnitteluala, jota tukee myös Älykkäät koneet –osaamiskeskusohjelma. Kansallisia, nousevia vahvuuksia ovat mm. ympäristö-tekniologia, kierrätys ja ongelmajätteen käsittely sekä energiaan ja ilmastonmuutosta hillitsevä tekniologia ja liiketoiminta.

Talousalueen koheesiota, kilpailukykyä ja vetovoimaa vahvistetaan rakentamalla talousalueen yhteinen kilpailukyky- ja vetovoimastrategia. Strategian toteutumista tuetaan maankäyttöön, asumiseen ja liikenteeseen liittyvillä hankkeilla, osaamisintensiivisten yritysaloja kehittämällä mm. uusia elinkeinoelämän tukijalkoja talousalueelle sekä kehittämällä uusia innovatiivisia kuntapalveluja.

KOKO-ohjelman **rooli on rahoittaa nopeita startteja ja käynnistyksiä talousalueen koheesion ja kilpailukyvyyn parantamiseksi** sekä myös kannustaa talousalueen kaikkia hanketoimijoita ja yrityksiä starttien tekemiseen, toimia innovatiivisten hankkeiden käynnistäjänä, hakea hankkeille kumppaneita ja mahdollista jatkorahoitusta. Nopea reagointi alueella tarvittaviin hankkeisiin ja muutoksiin on ominaista KOKO-ohjelmalle. Tämä edellyttää KOKO-ohjausryhmältä aktiivista kehittämisotetta ja erinomaisia verkostoja. Lisäksi KOKO-ohjelma toimii pohjana myös muuten rahoitettaville hankkeille sekä talousalueen verkoston solmukohtana jatkaen aluekeskusohjelman roolia talousalueella.

Talousalueen koheesiota ja edunvalvontaa parannetaan merkittävästi lisäämällä kuntien yhteistyötä maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) näkökulmasta sekä kehittämällä uusia palveluinnovaatioita kunnille. Tätä tavoitetta tukevat talousalueen omat KOKO-MAL- ja –SOTE-asiantuntijaryhmät. Koheesion parantamisessa on tehty jo merkittävä päänavaus huhtikuussa 2009, kun talousalueen kuntien johtavat luottamushenkilöt määrittivät kuntayhteistyön perusteet, jotka ovat seuraavat:

- talousalueen yhteinen selkeä tahto ja tavoite
- sitoutuminen kärkihankkeiden toteuttamiseen sekä luottamushenkilö- että virkamiestasolla
- valittavien hankkeiden kustannuksia alentava vaikutus ainakin pitkällä aikavälillä.

Lisäksi aluekeskusohjelma toteutti huhtikuussa 2009 koheesiokyselyn, jonka tuloksia on käytetty KOKO-ohjelman rakentamisessa. Lisäksi KOKO toistaa kyselyn tammikuussa 2010.

21.10.2009 perustettiin talousalueelle oma KOKO-MAL –asiantuntijaryhmä, johon kuuluu talousalueen kuntien tekniset johtajat ja kaavoittajat sekä joukkoliikennekoordinaattorit. Lisäksi talousalueen kansanedustajat kutsutaan mukaan kokouksiin. Työryhmä päätti, että Hyvinkään-Riihimäen talousalue liittyy valtakunnalliseen MAL-verkostoon, johon kuuluu 20 muutakin seutua Suomessa. Lisäksi ryhmä on päättänyt perustaa talousalueen oman ”tie- ja liikennehankekorin”, johon kerätään kaikki hankkeet ja asetetaan ne tärkeysjärjestykseen, minkä jälkeen hankeyhteistyötä laajennetaan kehyskuntiin ja kuntanelosiin.

28.10.2009 perustettiin talousalueelle oma KOKO-SOTE –asiantuntijaryhmä, johon kuuluu talousalueen kuntien perusturvajohtajat ja sairaanhoitopiirien edustajat. Ryhmän tehtävänä on jakaa tietoa meneillään ja suunnitteilla olevista hankkeista sekä ideoida uusia tulevaisuuden kuntapalveluja, joista kunnat saisivat taloudellista säästöä tulevaisuudessa.

Talousalueen kuntien sitoutumisen ja koheesion toteutumisen näkökulmasta on erittäin tärkeää, että KOKO-ohjelmaa hallinnoiva taho on riippumaton, kaikkien talousalueen kuntien luottamusta nauttiva organisaatio. KOKO-ohjelman toiminnan tulee olla avointa ja läpinäkyvää haasteellisessa toimintaympäristössä eli valtion- ja kunnallishallinnon sekä luottamushenkilöiden ja elinkeinoelämän toimijoiden rajapinnassa. Koheesion parantamisessa KOKO-ohjelman henkilöstöllä on yhteistyötä käynnistävä, kehittävä ja koordinoiva rooli.

1.3 Ohjelman vaikuttavuustavoitteet ja seurantajärjestelmä

Hyvinkään-Riihimäen KOKO-ohjelman yleisenä tavoitteena on jatkaa perinteikästä aluekehittämistä talousalueella ja kantaa kehittämistoimia taloudellisen taantuman yli.

KOKO-ohjelmaa arvioidaan kokonaisvaltaisesti, missä Hyvinkään-Riihimäen talousalueen ohjelma on luonnollisesti mukana. Talousalueen KOKO-ohjelmaa arvioidaan vuosittain maakunnan kehittämisrahan ohjeiden mukaisesti seuraavilla kriteereillä:

- hyöty muille tahoille ja yhteistyö muiden tahojen kanssa
- taloudellinen hyöty laajemmalle alueelle tai taholle
- imagollinen hyöty ja positiivinen vaikuttavuus
- yrittäjyyden edistäminen.

Lisäksi jatketaan aluekeskusohjelmassa käyttöönotettua raportointijärjestelmää, missä hankkeiden vetäjät raportoivat tuloksista säännöllisesti KOKO-koordinaattorille. Startteja seurataan alusta asti intensiivisesti, jotta parhaita voidaan tukea ja hankkia niille jatko-rahoitusta. Startteja esitellään KOKO-ohjelman ohjausryhmässä ja niitä arvioidaan uusien yritysideoiden ja uusien työpaikkojen syntymisen perusteella. Ohjelman arvioinnissa hyödynnetään myös kyselyjä sekä aluekeskusohjelman ennakointivälinettä eli Innolink Research Oy:n kehittämää tietopankkia, johon tähän mennessä on kerätty jo suunnittelu- ja palveluyrittäjyyttä sekä monialaisesti kasvu-yrittäjyyttä koskevaa tietoa talousalueelta.

Nopeita vaikuttavuustavoitteita haetaan talousalueen vahvojen yritysalojen uusista starteista sekä erityisesti ilmastonmuutokseen, ympäristöteknologiaan ja energiaan liittyvästä uudenlaisesta yritystoiminnasta.

Pidemmän aikavälin tavoitteena on koota yhteisen KOKO-sateenvarjon alle talousalueen kaikki kehittämisen kärjet ja verkostoitua valittuja kärkiä tukevien muiden hankkeiden kanssa (mm. OSKE, ESR, EAKR...) ja syventää kumppanuuksia yritysten, tutkimus- ja koulutuslaitosten, julkisen sektorin sekä palvelujen käyttäjien kesken. KOKO-ohjelman yhtenä vaikuttavuustavoitteena on myönteisen kehittämiskierteen vahvistaminen talous-alueella.

Koheesion parantamisen tavoitteena on luottamuksen kasvattaminen, yhteistyön syventäminen sekä verkoston arvojen mukainen toiminta. Tammikuussa 2010 toteutetaan kilpailukyky-, vetovoima- ja koheesiokysely kilpailukyky- ja vetovoimastrategian pohjaksi. Alustavat tulokset julkistetaan 26.1.2010 strategiaprosessin aloituskokouksessa.

KOKO-ohjelma luo, hankkii ja siirtää tietoa ja osaamista verkostossa. Ohjelma toimii joustavasti uuden tiedon mukaan. Nelivuotinen (2010 - 2013) KOKO-ohjelma on kuitenkin melko lyhyt oppivaksi ohjelmaksi, siksi pohjana käytetään aluekeskusohjelmassa saatuja tuloksia sekä vertaisoppimista Lohjan, Hämeenlinnan ja Forssan ohjelmien kanssa.

2. Ohjelman toimenpidekokonaisuudet

Hyvinkään-Riihimäen talousalueella koheesio- ja kilpailukykyohjelmaa valmisteltiin vuoden 2008 aikana kaikkiaan 25 eri tilaisuudessa, joissa kohdattiin 500 talousalueen vaikuttajaa, kehittäjää ja päättäjää. Tästä vuorovaikutuksesta kirkastui viisi kehittämisen kärkeä: yrittäjyyden edistäminen, työvoiman kohtaanto, kilpailukyky ja vetovoima sekä energiaan ja ilmastonmuutokseen liittyvä uusi liiketoiminta.

Näitä kärkihankkeita on vuoden 2009 alusta alkaen jatkokehitetty KOKO-kuntaryhmä-vetoisesti erilaisissa työryhmissä.

2.1 Ohjelman toimenpidekokonaisuudet

Hyvinkään-Riihimäen talousalueen koheesio- ja kilpailukykyohjelman kärjiksi ovat aluekeskusohjelman ohjausryhmän, YritysVoimala Oy:n, kehittäjäryhmän, kuntaryhmän, talousaluejohtoryhmän sekä talousaluetuotoimikunnan, yrittäjäjärjestöjen ja uusyrityskeskuksen sekä kauppakamarin aluekehitysseminaarin käsittelyjen jälkeen kiteytyneet seuraavat:

1. koheesion ja yhteenkuuluvuuden kasvattaminen talousalueella
2. osaamisintensiivisten yritysalojen kehittäminen
3. maankäyttö, asuminen ja liikenne (MAL) huomioiden ilmasto-, energia- ja ympäristökysymykset
4. tulevaisuuden innovatiiviset kuntapalvelut.

KOKO-ohjelman läpileikkaavia teemoja ovat tutkimus, koulutus, kestävä kehitys, ilmastonmuutoksen hillintä ja työvoimapolitiikka. Edellä mainittujen kehittämiskärkien ja teemojen kautta parannetaan talousalueen kilpailukykyä, koheesiota ja vetovoimaa. Lisäksi talousalueen tasapainoiseen kehittämiseen kiinnitetään erityistä huomiota järjestämällä säännöllisesti yhteisiä kohtaamisia.

Perustelut:

Toimenpidekokonaisuus 1: Koheesion ja yhteenkuuluvuuden kasvattaminen talousalueella

1.1. Kilpailukyky- ja vetovoimastrategian luominen

Strategiassa määritellään talousalueen yhteinen tahtotila yhteistyössä talousalueen kuntien, kehittäjien ja elinkeinoelämän kanssa. Yhteisen tahtotilan kokoamiseksi kutsutaan 26.1.2010 koolle kuntien, talousalueen elinkeinoelämän, kehittäjien, toimijoiden sekä hankkeiden edustajat innovoimaan kilpailukyky- ja vetovoimastrategiaprosessia. Tilaisuuden koollekutsujana toimii Riihimäen-Hyvinkään kauppakamari, joka julkistaa tammikuussa tehtävän kyselyn tulokset talousalueen elinkeinoelämän tulevaisuuden näkymistä.

Lisäksi KOKO-ohjelma tekee kyselyn talousalueen vaikuttajille kilpailukykyyn, vetovoimaan ja koheesion liittyen. Kyselyn alustavat tulokset julkistetaan myös 26.1.2010 strategiатыön pohjaksi. Osana kilpailukyky- ja vetovoimastrategiaa talousalueelle perustetaan yritysten, toimijoiden sekä hankkeiden verkostot. Lisäksi prosessin aikana määritellään kaikkien osapuolten toiminnalliset roolit.

Hanke koostuu ostopalveluina hankittavasta konsultatiivisesta osaamisesta, erilaisten kokoontumisten järjestelyistä sekä kilpailukyky- ja vetovoimastrategian kirjaamisesta innovatiiviseen muotoon. KOKO-ohjelman henkilöstö työskentelee hankkeessa. Hankkeeseen haetaan maakunnan kehittämisrahaa 70 %, koska hankkeessa kirkastetaan talousalueen yhteinen tahtotila ja parannetaan kilpailukykyä, vetovoimaa ja yhteenkuuluvuutta eli koheesiota. Hanke täyttää TEMin antamien KOKOn toiminta- ja taloussuunnitelman laadintaa vuodelle 2010 korkeamman maakunnan kehittämisrahan haku- perusteet.

Toimenpidekokonaisuus 2: osaamisintensiivisten yritysalojen kehittäminen

2.1. EKO-Riihimäki –klusterin hankesuunnitelma

KOKO-ohjelmalla rakennetaan EKO-Riihimäki -klusterihankesuunnitelma ja kutsutaan toimijat yhteiseen käynnistysseminaariin v. 2010 aikana (kuva 2 ympyröity osuus). Klusterin tavoitteena on yhden kantavan ”tukijalan” kehittäminen talousalueelle nosto- ja siirto- teollisuuden ja metallin rinnalle. Klusteri sisältää uuden teknologian kehittämistä, tuotteistamista, kansainvälistymistä, toimitilojen rakentamista, tutkimusta, opetusta sekä hankeselvityksiä ja seminaarien järjestämistä. Hankkeen veturina toimii Riihimäen Teollisuuskylä Oy yhteistyössä alan yritysten ja KOKO-ohjelman kanssa. Hankkeessa on mukana yritysten lisäksi koulutus- ja kehitysorganisaatioita, Helsingin Yliopisto ja muita tutkimuslaitoksia. Seuraavassa kuviossa on kuvattu EKO-Riihimäki hankekokonaisuus:

Taustalla: kestävä kehitys | Kumppanina: kestävä energia Hämeestä –hanke ja Forssan ja Hämeenlinnan ympäristöklusterit

Kuva 2: EKO-Riihimäki –klusterin perustaminen.

2.2. ASIAKAS – CRM –hanke

Hankkeen tavoitteena on opettaa talousalueen kehittäjä- ja koulutusorganisaatiot hyödyntämään yhteistä CRM-pohjaista asiakkuudenhallintajärjestelmää, jonka pohjatietona ovat yhteinen yritysrekisteri ja talousalueen kehittäjä- ja koulutusorganisaatioiden palvelutarjonta. Hankkeen yhtenä tavoitteena on mm. yritysneuvontaorganisaatioiden yhteistyön kasvattaminen ja tiedon jakaminen talousalueella. Järjestelmän hankinnasta vastaavat mm. Hyria Koulutus Oy ja YritysVoimala Oy.

Kilpailukykyperustelut osaamisintensiivisten yritysalojen kehittämishankkeille: Hyvinkään-Riihimäen talousalueen vahvuudet ovat jo vuosien ajan olleet nosto-, siirto- ja suunnittelualan sekä ympäristöteknologian ja kierrätyksen kehittämisessä. Nämä toimialat muodostavat kaksi vahvaa poolia talousalueelle Hyvinkäälle ja Riihimäelle. KOKO-ohjelmalla vahvistetaan olemassa olevia vahvuuksia uusilla starteilla.

Lisäksi talousalueen yrityksiä mm. palvelu- ja luovien toimialojen yrityksiä sekä elintarvike-

ja matkailualan yrityksiä kannustetaan ohjelmalla uusien starttien tekemiseen. Hausjärven ja Lopen maaseutumaisen toimintaympäristön vahvuuksia ovat mm. lähiluontomatkailu ja lähiruoka, joita halutaan myös KOKO-ohjelmalla edistää tulevina vuosina.

Koheesioperustelut: Talousalueen osaamisalojen sekä niitä tukevien uusien yritysalojen kehittäminen palvelee kokonaisvaltaisesti talousalueen kehittymistä. Talousalueen kaikki kunnat hyötyvät toinen toistensa menestyksestä.

Toimenpidekokonaisuus 3: Maankäyttö, asuminen ja liikenne (MAL) huomioiden ilmasto-, energia- ja ympäristökysymykset:

3.1. palvelulogistiikkaselvitys mukaan lukien joukkoliikenne

Hyvinkään-Riihimäen talousalue on liittynyt valtakunnalliseen KOKO-MAL –verkostoon yhdessä 20 muun seudun kanssa. Lisäksi MAL-hankkeita käynnistämään talousalueella on viime vuoden lopussa perustettu KOKO-MAL –asiantuntijaverkosto, johon kuuluu kuntien tekniset johtajat ja kaavoittajat. Ryhmään kutsutaan myös talousalueen elinkeinoelämän edustus ja talousalueen kansanedustajat. Ryhmän tärkeimpänä tavoitteena on koheesion ja yhteistyön parantaminen MAL-asioissa.

10.12.2009 asiantuntijaryhmän kokouksessa päätettiin perustaa talousalueen oma MAL-hankejaryhmä, johon kerätään maankäyttöön, asumiseen ja liikenteeseen liittyvät hankkeet ja laitetaan ne tärkeysjärjestykseen. Tämän jälkeen hankkeista keskustellaan ja niitä kehitetään yhteistyössä kehyskuntien ja kuntanelosten kanssa. Hankkeisiin haetaan erillisrahoitusta.

Ryhmä on päättänyt teettää KOKO-ohjelmassa v. 2010 palvelulogistiikkaselvityksen, jossa on mukana myös joukkoliikenneselvitys. Tämän hankkeen osalta KOKO-MAL –asiantuntijaryhmää vahvistetaan kuntien joukkoliikennekoordinaattoreilla.

Hankkeella on merkittävää arvoa koheesion parantamisessa talousalueella. Hankkeeseen haetaan maakunnan kehittämisrahaa 70 %, koska hanke täyttää TEMin antamien KOKO:n toiminta- ja taloussuunnitelman laadintaa vuodelle 2010 korkeamman maakunnan kehittämisrahan hakuperusteet.

Kilpailukykyperustelut: maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) yhteistyöllä parannetaan talousalueen elinkeinoelämän edellytyksiä ja kasvatetaan talousalueen koheesiota, kilpailukykyä ja vetovoimaa.

Koheesioperustelut: Talousalueen koheesiota parannetaan uudella maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) yhteistyöllä, jossa jatketaan perinteistä kehityskuvan ja METKA-hankkeen työtä sekä uudenlaista talousalueen edunvalvontaa.

Toimenpidekokonaisuus 4: Tulevaisuuden innovatiiviset kuntapalvelut

4.1. Sähköisen asiainnin ja palvelusetelikäytännön kehittäminen talousalueella

Hyvinkään-Riihimäen talousalueelle on perustettu kuntien sosiaali- ja terveyspalvelujen asiantuntijaryhmä (KOKO–SOTE-ryhmä), johon kuuluu kuntien perusturvajohtajat ja terveyskeskuskuntayhtymän johtaja. Lisäksi ryhmää täydennetään tilanteen mukaan muilla talousalueen alan asiantuntijoilla.

KOKO-ohjelmassa kehitetään mm. sähköistä asiointia eli ”kansalaistiliä” talousalueelle. Järjestelmään voidaan liittää palvelusetelijärjestelmä, potilashallintoon ja ajanvaraukseen liittyviä järjestelmiä. Lisäksi kehitetään terveyden edistäminen ”tervetalousalue” –ajattelua.

Hanke kasvattaa talousalueen koheesiota merkittävästi, koska talousalueen kunnat suunnittelevat ja kehittävät yhteisesti toteutettavia palveluja. Hankkeeseen haetaan maakunnan kehittämistä rahaa 70 %, koska hanke täyttää TEMin antamien toiminta- ja taloussuunnitelman laadintaa vuodelle 2010 korkeamman maakunnan kehittämistä rahaa hakuperusteet.

Kilpailukykyperustelut: Kuntien taloudellinen tilanne on tällä hetkellä haasteellinen. Keskimäärin kolme viidesosaa budjetista kuluu sosiaali- ja terveystoimintaan. Kuitenkin toimivat sosiaalipalvelut ja turvaverkko ovat merkittäviä kilpailukykytekijöitä. Tulevaisuus väestön ikääntyessä näyttää siltä, että sosiaali- ja terveystoiminta tulevat entisestään kasvamaan. KOKO-ohjelman avulla pyritään löytämään uudenlaisia kustannussäästöjä aikaansaavia palvelupilotteja ja malleja yhteistyössä palveluja tarjoavien yritysten sekä valtakunnallisten toimijoiden kanssa esim. Kuntaliitto, Sitra ja Tekes ja yliopistot.

Koheesioperustelut: uusien palvelumallien testauksen kautta talousalueen kuntien yhteistyö syvenee ja tasapuolisuus kohenee. Samalla yhteistyö muiden seutujen ja kuntien välillä kasvaa, kun hyviä käytäntöjä levitetään. Lisäksi uusien mallien mukanaan tuomat säästöt antavat tulevaisuudessa kunnille liikkumavaraa ja keinoja vastata tulevaisuuden mukanaan tuomiin haasteisiin. Tarkoituksena on ottaa yritykset ja kuntalaiset aktiivisesti mukaan mallien kehittämiseen, mikä puolestaan parantaa koheesiota talousalueella.

2.2 Kärkihankekokonaisuuksien operationalisointi ja toteutus

Hyvinkään-Riihimäen talousalueen KOKO-ohjelman kärkihanke 2010 on talousalueen kilpailukyky- ja vetovoimastrategian rakentaminen. Strategiaa tuetaan kolmen toimenpidekokonaisuuden kautta, jotka ovat maankäyttö, asuminen ja liikenne (MAL), osaamisintensiivisten yritysalojen kehittäminen sekä tulevaisuuden innovatiiviset kuntapalvelut. KOKO-ohjelma reagoi talousalueella esille tuleviin hankeaihioihin nopeasti. Seuraavassa on tällä hetkellä valmiina oleva KOKO-ohjelman operationalisointiaikataulu v. 2010:

- 15.1.2010 KOKO-ohjelman rahoitushakemus liitteineen toimitetaan Uudenmaan ja Hämeen liitoille sekä työ- ja elinkeinoministeriölle
- 19.1.2010 ASIAKAS-CRM –hankkeen palaveri
- 26.1.2010 järjestetään talousalueen yhteisen kilpailukyky- ja vetovoimastrategian käynnistysseminaari
- EKO-Riihimäki –klusterin hankesuunnitelmakilpailutus tammikuun aikana 2010
- KOKO-MAL –asiantuntijaryhmän seuraava kokous 2.2.2010
- KOKO-SOTE –asiantuntijaryhmän seuraava kokous 4.2.2010
- valtioneuvoston päätös KOKO-rahoituksesta helmikuussa 2010
- ohjausryhmän ensimmäinen kokous maaliskuussa 2010
- 15.3. EKO-Riihimäki hankesuunnitelma valmis 15.3.2010
- talousalueen kilpailukyky- ja vetovoimastrategia valmis ja jalkautettu 31.12.2010
- palvelulogistiikkaselvitys valmiina 31.12.2010
- talousalueen yhteinen MAL-hankekori valmiina 31.12.2010
- sähköisen asiointin ja palvelusetelikäytäntöselvitys valmis 31.12.2010.

Edellä mainittujen toimenpiteiden lisäksi KOKO-ohjelman ohjausryhmä ottaa vastaan nopeita startteja ja käynnistyksiä talousalueelta.

3. KOKO:n laadinta ja toteutus

3.1 Paikallinen toiminnallisuuteen ja strategiseen yhteistyöhön perustuva toiminta-alue

Hyvinkään-Riihimäen KOKO-ohjelman toiminta-alue on pääkaupunkiseudun välittömässä läheisyydessä kasvava, 90 000 asukkaan talousalue, joka sijaitsee kahden maakunnan alueella ja muodostaa toiminnallisesti kiinteän ja perinteisen yhteistyöalueen. Aluekeskusohjelmaa on talousalueella toteutettu jo vuodesta 2002. Talousalueella on tehty suunnitelmallista talousalueyhteistyötä talousalue toimikunnan ja –johtoryhmän toimesta alkaen vuodesta 1994. Talousalueella on laadittu yhteinen talousalueen strategia 2015 sekä seutusopimus, joka uusittiin v. 2008.

3.2 Alueen toimijoiden osallistaminen valmisteluun ja sitoutuminen ohjelman toteuttamiseen

Hyvinkään-Riihimäen talousalueen aluekeskusohjelma on osallistunut aktiivisesti työ- ja elinkeinoministeriön koheesio- ja kilpailukykyohjelman valmistelutilaisuuksiin alkuvuodesta 2008 alkaen. Hyvinkään-Riihimäen talousalueella on koheesio- ja kilpailukykyohjelman valmisteluun otettu mallia työ- ja elinkeinoministeriöstä eli kutsuttu mukaan kuntien edustajien lisäksi alueen kehittäjät, yrittäjät, vaikuttajat, luottamushenkilöt sekä kolmannen sektorin edustajat. Lisäksi ohjelmasuunnittelussa on käytetty vertaisoppimista mm. Länsi-Uudenmaan, Hämeenlinnan ja Forssan aluekeskusohjelmien kanssa.

Vuoden 2008 aikana KOKO-ohjelmaa käsiteltiin talousalueella 25 eri tilaisuudessa, joissa kohdattiin 500 talousalueen päättäjää, vaikuttajaa ja kehittäjää. 13.8.2008 järjestettiin talousalueen yhteinen koheesio- ja kilpailukykyseminaari Suomen Lasimuseossa Riihimäellä. Tilaisuuteen osallistui yli 80 talousalueen päättäjää, vaikuttajaa ja kehittäjää. Lisäksi tilaisuudessa esiteltiin työ- ja elinkeinoministeriön uusimpia linjauksia KOKO-ohjelmavalmistelusta.

Vuoden 2009 alusta KOKO-ohjelman valmistelua jatkettiin talousalueen kuntavetoisesti KOKO-kuntaryhmän johdolla lukuisissa tilaisuuksissa.

Huhtikuun alussa toteutettiin koheesiokysely 340:lle talousalueen päättäjälle, vaikuttajalle ja kehittäjälle. Kysely tehtiin verkossa ilmaisella Hyvä Henki –ohjelmalla. Kyselyn tavoitteena oli kerätä uusia ideoita koheesio- ja kilpailukykyohjelmaan sekä samalla selvittää miten verkoston arvot toteutuvat. Samalla kerättiin yhteistyön kohteita ja yhteistyön esteitä nimenomaan koheesio-ohjelmaosuuden toteuttamisen pohjaksi. Kyselyyn saatiin 145 vastausta ja tulokset julkaistiin 5.5.2009 koheesioseminaarissa.

Hyvinkään-Riihimäen talousalueen KOKO-ohjelma toimitettiin liitteineen työ- ja elinkeinoministeriölle 30.6.2009. Ministeriö pisteytti ohjelmakokonaisuuden ja antoi Hyvinkään-Riihimäen talousalueen ohjelmalle 79,5 pistettä 100:sta. Lisäksi ministeriö pyysi maakuntaliittojen arviointeja ohjelmien ja alueiden strategisuudesta ja KOKO-alueen toimijoiden sitouttamisesta ohjelmavalmisteluun.

3.3 Ohjelman rooli ohjelmallisen kehittämisen kokonaisuudessa, suhde maakuntaohjelmaan ja muihin kehittämisinstrumentteihin

Hyvinkään-Riihimäen talousalueen kunnat toimivat kahden maakuntaliiton alueella: Riihimäki, Hausjärvi ja Loppi Hämeen maakunnassa ja Hyvinkää Uudenmaan maakunnassa.

Tämä on kehittämisen näkökulmasta mahdollisuus, mutta edellyttää toimijoilta tietoa, työtä ja osaamista. Maakuntaliittojen rooli on tunnistaa seutujen ja toimijoiden tarpeet ja kehittämispotentiaali sekä muodostaa kokonaisnäkemyksen maakunnan kehittämisen suunnasta ja painotuksista. Yhteistyön kokoamisen ja suunnittelun välineenä maakuntaliitoilla ovat maakuntasuunnitelma, -ohjelma ja toteuttamissuunnitelma (TOTSU), joka toimii maakunnan valtionrahoitusesityksenä ja siihen kootaan tärkeimmät maakuntaohjelmaa toteuttavat toimenpiteet ja suuret hankkeet. Kaksivuotista toteuttamissuunnitelmaa käsitellään vuosittain kuntien ja maakuntaliittojen yhteisissä palavereissa. Aluekeskusohjelman ja tulevan KOKO-ohjelman yhtenä roolina on koota hankkeita maakuntien toteuttamissuunnitelmien hankelistoille ja toimia kehittäjäverkoston solmukohtana ja seudullisena koordinaattorina.

Maakuntaliitot tekevät työ- ja elinkeinoministeriön päätöksen pohjalta alueellisten KOKO-ohjelmien rahoituspäätökset ja valvovat rahoituksen käyttöä eli tukikelpoisuutta. Alueelliset KOKO-ohjelmat saavat lisää vipuvoimaa kytkennästä maakunnan suunnitteluun.

KOKO-ohjelman merkittävyys rahoitusinstrumenttina Hyvinkään-Riihimäen talousalueella on tärkeä. Kunnat ovat tällä hetkellä erittäin haasteellisessa taloudellisessa tilanteessa etsimässä säästökohteita ja kehittämiseen on jäämässä entistä vähemmän taloudellisia resursseja. Siksi talousaluetoimikunnan päätös hakea KOKO-rahoitusta sekä Hämeen että Uudenmaan liitosta on tärkeä, koska ohjelman sijaintia kahden maakunnan alueella voidaan näin paremmin hyödyntää.

3.4 Toimijoiden edellytykset toteuttaa ohjelmaehdotuksen mukaisia teemoja

Talousalueella on toiminut kehittäjäorganisaatioiden yhteistyöverkosto säännöllisesti jo vuodesta 2006 aluekeskusohjelman aloitteesta. Ryhmässä kehitetään hankeaihiota, syvennetään toimijoiden yhteistyötä ja jaetaan tietoa. Kehittäjäorganisaatiot ovat omaan toimialaansa erikoistuneita esim. Helsingin yliopiston koulutus- ja tutkimuskeskus Palmenia, Laurea ja Hämeen ammatti-korkeakoulu, Hyria Koulutus Oy, TE-toimistot, Suomen Ympäristöopisto (SYKLI), Teknologiakeskus TechVilla ja Riihimäen Teollisuuskylä, YritysVoimala Oy sekä Riihimäen-Hyvinkään kauppakamari. Edellä mainitut organisaatiot ovat kokeneita hankevetäjiä ja tottuneet yhteistyöhön talousalueen kuntien kanssa. Kehittäjien yhteistyöverkosto on osallistunut aktiivisesti talousalueella järjestettäviin KOKO-tilaisuuksiin sekä kehittänyt hankeaihiota ohjelmalle.

KOKO-ohjelmavalmistelussa on kuultu talousalueen elinkeinoelämää ja kolmannen sektorin toimijoita, jotka ovat myös ilmaisseet halukkuuden olla mukana ohjelmatyössä sekä jakaneet tietoa ohjelmasta jäsenistölleen.

Parasta Hyvinkään-Riihimäen talousalueen KOKO-ohjelmassa on, että ohjelman valmistelu on toteutettu itse kuntavetoisesti ja prosessi on ollut erittäin laaja. Lisäksi KOKOn toimenpidekokonaisuudet on tarvelähtöisesti talousalueella itse määritelty ilman välikäsiä ja konsutteja.

4. Vastaavuus KOKO:n toimintatapoihin sekä vaikuttavuus sukupuolten tasa-arvoon ja kestäväan kehitykseen

4.1 Ohjelman ennakoivuus ja oppivuus

Hyvinkään-Riihimäen talousalueen KOKO-ohjelma hyödyntää aluekeskusohjelmassa kehitettyä ennakoitietopankkia (Innolink Research Oy), johon on kerätty talousalueelta 200 kasvuyrityksen, 200 palvelutoimialan sekä n. 150 suunnittelutoimialan yrityksen tulevaisuuden kehittämistarpeita.

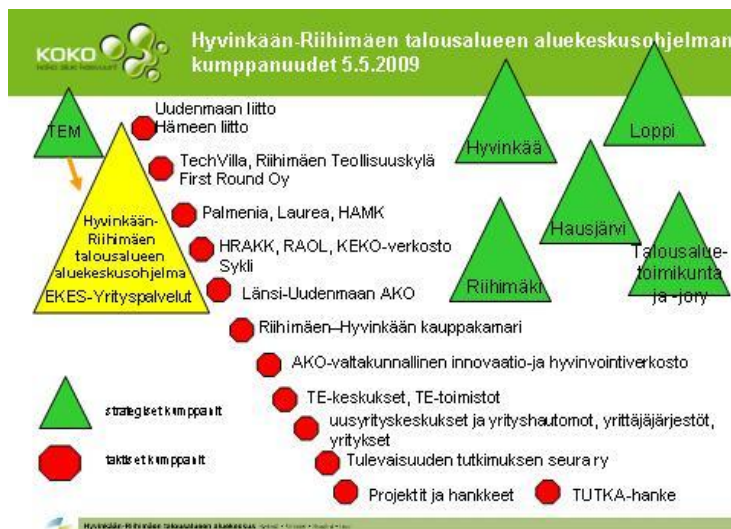
Hyvinkään-Riihimäen talousalueen KOKO-ohjelmassa hyödynnetään eri tietoympäristöissä tapahtuvaa oppimista. Lisäksi KOKO kerää uutta ja ennakoivaa tietoa, varastoi sitä ja jakaa verkostolle. Uuteen tietoon lisätään eri tahojen kokemusperäistä tietoa, jolloin saadaan aikaan tiedon jalostamisprosessi ja samalla opitaan toinen toisiltamme.

KOKO-ohjelman tietoympäristöt jaetaan mekaaniseen, orgaaniseen ja dynaamiseen. Mekaaninen tietoympäristö sisältää seurantaa, taloutta, raportointia ja valvontaa eli hallinnollisia toimenpiteitä. Orgaaninen tietoympäristö sisältää verkostomaista yhteistyötä ja kumppanuuksia ja vuorovaikutusta. Tälle toiminnalle ominaista on dialogi ja toisilta oppiminen. Dynaaminen tietoympäristö on KOKO-ohjelmassa erittäin tärkeä, koska siellä syntyvät uudet käytännöt, startit ja pilotit. Startit ja pilotit syntyvät yleensä pienissä ryhmissä tai yrityksissä.

Hyvinkään-Riihimäen KOKO-ohjelma pyrkii saamaan aikaa dynaamiselle toiminnalle rationalisoimalla hallinnollisia toimenpiteitä. Jos tässä onnistutaan hyvin, niin niitä hyviä käytäntöjä kannattaa levittää ja "valtavirtaistaa".

4.2 Kumppanuus

Hyvinkään-Riihimäen talousalueen aluekeskusohjelman toimesta analysoitiin kuntien ja aluekeskusohjelman strategiset ja taktiset kumppanuudet helmikuussa 2008. Aluekeskusohjelma päivittää oman kumppanuusstrategian muutaman kerran vuodessa ajatuksella: onko toimijoita tullut lisää, onko toimijoita poistunut toimintaympäristöstä, onko yhteistyön luonne muuttunut? KOKO-kumppanuudet analysoidaan alkuvuodesta 2010. Kuvassa 3. Hyvinkään-Riihimäen talousalueen aluekeskusohjelman kumppanuudet 5.5.2009.

Kuva 3: Hyvinkään-Riihimäen talousalueen aluekeskusohjelman kumppanuudet 5.5.2009

KOKO-ohjelman kumppanuuksien pohjana tulee olemaan aluekeskusohjelmassa tehty perusteellinen kumppanuuksiyhteistyö ja verkostoituminen sekä tietenkin eri hankkeissa toimivat kehittäjät ja yritykset.

KOKO:n rooli on ”kattaa pöytä” eli tuoda yhteen yhteiskunnan eri toimijoita; kuntia, elinkeinoelämän edustajia, kehittäjiä ja kolmannen sektorin toimijoita. KOKO-ohjelmassa kumppanuudet kehittyvät valittujen kärkihankkeiden ja niiden alahankkeiden mukaan.

4.3 Verkostoituminen

Hyvinkään-Riihimäen talousalueen KOKO-ohjelma toimii valtakunnallisessa KOKO-MAL – verkostossa ja hyödyntää aluekeskusohjelman olemassa olevia yhteistyöverkostoja mm. Forssan ja Hämeenlinnan ohjelmien kanssa. Länsi-Uudenmaan KOKO-ohjelma on myös luonnollinen kumppani, jonka kanssa on toteutettu vertais-oppimista jo KOKO-ohjelmien rakentamisessa. KOKO-ohjelmaa silmällä pitäen Länsi-Uudenmaan ja Hyvinkään-Riihimäen talousalueen ohjelmat kartoittavat yhteistyö-mahdollisuuksia mm. ympäristöön liittyvien hankkeiden osalta esimerkiksi oppilaitos-yhteistyö Novian, Laurean, Hamkin ja Suomen ympäristöopisto - SYKLIN kesken. KOKO-ohjelman lisäksi vahvaa yhteistyötä Länsi-Uudenmaan kuntien kanssa tehdään mm. Kehä V –hankkeessa.

Aluekeskusohjelma on mukana LEHTI-hanke-konsortiossa, joka jatkuu KOKO-ohjelma-kaudelle ja jossa tehdään yhteistyötä Lahden ja Itä-Uudenmaan aluekeskusohjelmien kanssa.

Hyvinkää on ilmaissut halun tehdä myös KOKO-yhteistyötä KUUMA-kuntien kanssa mm. perus-turvaan liittyen. Lisäksi kuntapalvelumalleja ja –pilotteja on tarkoituksena valmistella Hyvinkään-Riihimäen talousalueen kuntien ja muiden kuntien kanssa yhteistyössä.

Metropolialueella on nähty tärkeäksi KOKO-alueiden välisen yhteistoiminnan luominen Pääkaupunkiseudun kaupunkiohjelman, Hyvinkää-Riihimäen talousalueen, KUUMA-alueen sekä AKO Länsi-Uudenmaan toiminta-alueiden kesken. Edellä mainitussa ryhmässä on tehty yhteistyötä mm. luovien toimialojen kehittämisessä v. 2008. Metropoliyhteistyötä jatketaan KOKO-ohjelmassa, mutta lopulliset yhteistyöhankkeet muotoutuvat prosessin edetessä ja toteuttavat Metropolialueen kilpailukykystrategiaa.

4.4 Sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen

Liite 1a: sukupuolivaikutusten arviointi.

4.5 Ekologisesti kestävä kehityksen edistäminen

Hämeen liiton YVA-ryhmä on arvoinut kesäkuussa 2009. Liitteenä YVA-selvitys (liite 1b).

5. Ilmoittautuminen pilotoitaviin kansallisiin verkostoihin 2010 - 2013.

Hyvinkään-Riihimäen talousalueen KOKO-ohjelma on ilmoittautunut valtakunnalliseen MAL-verkostoon. Verkoston vuosimaksu on 4.000 € ja se maksetaan kuntarahasta.

6. Rahoitus

Hyvinkään-Riihimäen talousalueen KOKO-ohjelman rahoitusta haetaan sekä Hämeen että Uudenmaan liitosta. Maakuntaliitot tekevät keskinäisen sopimuksen KOKO-rahoituksesta ja konkreettisista toimenpiteistä. Koska KOKO-ohjelman hallinnointi toimii Hyvinkäällä,

maksatukset hoidetaan Uudenmaan liiton kautta. Asiasta on sovittu maakuntaliittojen kanssa 7.1.2010. Erillinen rahoitushakemus laaditaan Uudenmaan liiton lomakkeelle ja toimitetaan molempiin maakuntaliittoihin 15.1.2010 mennessä (liite).

7. KOKO-hallinnointi

KOKO-ohjelmasta vastaa Hyvinkään-Riihimäen talousalueen Talousaluetoimikunta ja talousalueen johtoryhmä. Lisäksi KOKOlla on oma ohjausryhmä, joka ohjaa ohjelman toteuttamista. Talousalueen kunnat ovat ilmoittaneet KOKOn ohjausryhmän jäseniksi seuraavat henkilöt:

Anne Lehto, Hausjärvi
Annukka Lehtonen, Hyvinkää
Ritva Mustonen, Riihimäki
Jyrki Käki, Loppi

Lisäksi ohjausryhmään on kutsuttu Riihimäen-Hyvinkään kauppakamarin toimitusjohtaja Anne Wikström talousalueen elinkeinoelämän edustajana. Lisäksi maakuntaliitot nimeävät ohjausryhmään edustajansa. TEMille esitetään myös kutsu tulla mukaan ohjausryhmätyöhön.

LIITTEET

Liite 1a: Sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen
Liite 1b: Ympäristövaikutusten arviointi